

Söderposten

Nr 2 2008

Karin Rehnström och Ebbe Schön

Foto: Gerd Åbrandt

Innehåll:

Ordföranden har ordet	sid 3
Aktiviteter	sid 4-5
Årsmötesprotokoll, Ekonomisk rapport	sid 6-8
Tack Elsy!, Söderökiosken	sid 9
Hänt i föreningen, Nu vet vi allt!, Vis- och berättarkväll	sid 10
Hänt i föreningen, Björksavsprovning	sid 11
Anders en - hörna	sid 12-13
Vem gör vad, Litet Söderölexikon	sid 14
Bosses fornlämningar, Fornminne?	sid 15
”Slaktar-Gunnar” i Snuggsund	sid 16-17
Sevärt med Söderöanknytning i Öregrund	sid 18
Horoskop för medlemmarna i Söderöns Hembygdsförening	sid 19
Söderöns Hembygdsförening	Sid 20

Ur Bondepraktikan:

"Dagg och kyla om aftnarna bringa ett gott foderår."

Vill du bli medlem i hembygdsföreningen?

Har du glömt att betala medlemsavgiften?

Då sätter du in 100:- på pg 15 28 61-1

Skriv alltid namn och adress och gärna e- postadressen på inbetalningskortet när årsavgiften betalas in.

Söderöpostens redaktion består f.n. av:
 Hans Tibell, Viveka och Åke Westman
 För innehållet i artiklarna svarar respektive författare
 Ansvarig utgivare är Hans Tibell

Har ni material (text eller bilder eller både och), mejla dem till westsson@comhem.se
 Layout Åke Westman. Tryckt av Östhammars Kommun.

Ordföranden har ordet!

Kära Söderöbor!

Detta nummer av Söderöposten delar vi ut i alla brevlådor, och vi hoppas givetvis att du gillar våra aktiviteter och har möjlighet att komma med på de olika evenemangen. Allra helst ser vi naturligtvis dig som medlem, ny eller fortsatt.

Som ordförande så representerar jag vår förening utåt vid olika tillfällen, och då har jag märkt att det finns en stor respekt och sympati för vår förening och hembygdsföreningar i allmänhet. Med modernt språkbruk kan man säga att vi har ett starkt varumärke med positiv goodwill.

Det är mycket trevligt och gör att vi kan känna oss stolta över det vi gör och kan fortsätta på ungefär samma spår. Men det är viktigt att inte somna in och bli självgoda, vi måste också utvecklas, så att vi inte själva blir ett mossigt forminne.

Eftersom man lyssnar på oss så kan vi också påverka, och den chansen bör vi ta och använda på ett klokt sätt.

Det är här du kommer in. Bli medlem, var aktiv, ha synpunkter, engagera dig i någon av traktens föreningar, bidra till en levande bygd. Alla sorters kunskaper behövs och alla kan bidra med något, till exempel ett medlemskap. Var då? Jo - titta på den lilla ”organisationsbeskrivningen” i en särskild artikel i detta nummer.

Välkommen som medlem, medarbetare eller sympatisör i största allmänhet!

Hans Tibell

Gårdstomte
Upplands
landskapsväsen
se sidan 10

Gökotta

Söndag 25 maj, Mors dag

Samling vid Söderökiosken kl 06.00, för vidare färd till Brudskär.

Guide: Vi smyger som vanligt runt med Gunnar Emanuelsson.

Medtag: Matsäck, lämpliga skor och gärna kikare och fågelbok.

För info ring Gerd Åbrandt 703 41 eller Christer Mattson 704 90

Missa inte detta tillfälle att få veta allt ni inte vet om fåglar och deras sång.

Välkomna!

Nationaldagsfirande vid Söderögården

Fredag den 6 juni kl 12.00

**Musikunderhållning av Al Fine och högtidstal av
förre**

landshövdingen Jan Rydh.

Kaffeserveringen börjar kl 11.30.

Samarr. med Söderögårdens Bygdegårdsförening.

Söderödagen söndag 27 juli

Vi deltar som vanligt med material från pågående projekt och en gissningstävling.

Lär känna Långalmastigen

Onsdag 23 juli

Samling vid Långalma skola kl 18.00

Vi går Långalmastigen ner till sjöbodarna, ca 3 km.

Vill man inte gå, kan man åka bil och vi träffas vid sjön kl. 19.30.

Under vandringen och nere vid sjön kommer vi att få information om byn.

Medtag matsäck.

För info ring Ulla-Britt Jansson 320 31 eller

Margit Bergström 324 64.

Välkomna!

Byvandring på Fälön

Lördagen den 2 augusti anordnar vi en vandring på Fälön.

Vi får en guidad visning av Hasse Jansson.

Om Du åker med egen båt:

Samling kl 12.00. Kör till Fälöns östra sida, mitt emot

Enholmen. Antalet bryggplatser är begränsat, så var beredd på ankring eller att båten kan dras upp på land.

Om Du vill åka med passbåt:

Obligatorisk (VIKTIGT!) anmälan till Agnetha Eriksson

701 35 eller till Hans Tibell 700 55 senast den 15 juli.

Samling vid ångbåtsbryggan Elvsnäs kl 11.00.

Åter till Elvsnäs på eftermiddagen, kanske vid 16-17-tiden.

Klädsel väljer du efter dagens väder.

Tag med matsäck och flytväst.

Viss avgift till båtföraren.

Välkomna!

ÅRSMÖTESPROTOKOLL 2008-03-30

Plats: Söderögården, Långalma

1. Årsmötets öppnande

Föreningens ordförande Hans Tibell hälsar alla välkomna.

2. Mötesfunktionärer

Till ordförande för årsmötet valdes Christer Mattsson.

3. Till sekreterare för årsmötet valdes Karin Hörner Andersson.

4. Val av två justeringsmän

Till justeringsmän valdes Leif Höstedt och Conny Wahlgren.

5. Fastställande av dagordning

Mötesdeltagarna godkände förslaget till dagordning.

6. Fråga angående mötets utlysande

Information om kallelse till årsmötet har hembygdsförenings medlemmar fått utskickat i Söderöposten och Annonssbladet. Mötesdeltagarna godkände mötets utlysande.

7. Styrelsens verksamhetsberättelse och ekonomisk redovisning för år 2007

Verksamhetsberättelse (bilaga 1) och Ekonomisk redovisning för 2007 (bilaga 2) redovisas av Christer Mattsson och godkänns av mötesdeltagarna.

8. Revisorernas berättelse

Revisionsrapport redovisades av Margaretha Mattsson, och godkändes av mötesdeltagarna. Bilaga 3)

9. Fråga om ansvarsfrihet

Mötesdeltagarna beslutar att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för 2007.

10. Val av ordförande

Hans Tibell omvaldes till ordförande på ett år.

11. Val av styrelse och styrelsesuppleanter

Till ordinarie ledamöter i styrelsen valdes på två år Ulla-Britt Jansson, Viveka Westman och Karin Hörner Andersson.

12. Till **suppleanter till styrelsen** valdes på ett år Margit Bergström, Margit Gustavsson, Anna-Britt Matsson, Conny Wahlgren, Hans Gustavsson och nyval på Anders Westerberg.
13. **Val av revisorer och ersättare**
Margaretha Mattsson och Lage Löwen valdes till revisorer.
14. Mats Jorlin valdes till **revisorsuppleant**. Alla på ett år.
15. **Val av ombud till Upplands fornminnes- och Hembygdsförbund**
Till ombud för Upplands Fornminnes och Hembygdsförbund överläts till styrelsen att välja.
16. **Val av ombud till Söderögårdens bygdegårdsförenings årsmöte**
Till ombud för Söderögårdens Bygdegårdsförening valdes Ulla-Britt Jansson.
17. **Val av tre ledamöter i Valberedningen, varav en sammankallande**
Till valberedning omval av Arne Westerberg (sammankallande), Mats Frylmark och Patrik Westerberg.
18. **Fastställande av medlemsavgift 2008**
Medlemsavgifter för 2009 oförändrad, 100 kr.
19. **Behandling av motioner**
Inga inkomna motioner.
20. **Styrelsens förslag till verksamhetsplan**
Förslag till verksamhetsplan finns att läsa i Söderöposten nr 1 2008.
21. **Övriga frågor**
Avgående styrelsemedlemmen Elsy Österberg kommer att avtackas med blommor på måndagen eftersom hon inte var närvarande på årsmötet. Hans Tibell berättade lite om SUG, och att det fattas folk i den gruppen. Conny Wahlgren föreslog en utflykt till Österby Hembygdsförening och deras utställning av jordbruksredskap som har använts vid bruk med hästar.

Forts. nästa sida

Just nu pågår en kurs om fornminnesinventering på Söderön, med 11 st deltagare.

På årsmötet deltog 29 st medlemmar ur hembygdsföreningen. (bilaga 4)
Efter avslutat möte blev det förtäring bestående av smörgåstårta och dricka samt kaffe och kaka. Under fikat visades en DVD om sista sågningen vid Elfsnäs Såg.

Margit Bergström hade gjort smörgåstårterna och de var väldigt goda.

22. Årsmötet avslutas av Christer Mattsson.

Karin Hörner Andersson	Christer Mattsson
Mötets sekreterare	Mötets ordförande
Leif Höstedt	Conny Wahlgren
Protokolljusterare	Protokolljusterare

Ekonomisk rapport i sammandrag:

Föreningens intäkter:

Intäkter av aktiviteter	1806:-	
Försäljning	277:-	
Medlemsavgifter	17400:-	19483:-

Föreningens kostnader:

Möteskostnader	1886:50	
Medlemsavgifter	1469:-	
Kostnad för aktivitet	1000:-	
Lokalhyra	1000:-	
Trycksaker	3054:-	
Annonsering	1875:-	
Porto	1440:-	
Övriga kostnader	3361:-	
Bankkostnader	418:-	15503:50

Överskottet på 3979:50 förs över till 2008 års verksamhet

Tack Elsy!

I samband med årsmötet avtackades Elsy österberg, som flyttat från Söderön och Lackeviken till Östhammar.

Det var Elsy som höll samman styrelsen, i samband med att flera styrelsemedlemmar nyvaldes vid årsmötet 2003.

Det var hon som visste vad som hade gjorts, vad som skulle göras och höll koll på stadgarna och på oss nyinvalda gröngölingar.

Janne, Lasse och Elsy Österberg

Foto: Åke Westman

Det var Elsy som såg till att Nolsterbygruppen fortsatte med sin verksamhet och otaliga är de bullar och sockerkakor som hon försett föreningarna med. Det är inte bara i hembygdsföreningen hon har varit aktiv och ställt upp med hjälp på alla sätt.

Vi hoppas i alla fall Elsy, att vi får se dig på våra aktiviteter och att du inte släpper kontakten med Söderön alldeles.

Söderökiosken

För andra sommaren träffar vi Rosa Rådman i kiosken i Långalma. I år är det dottern Sara som hjälper till.

Familjen är sedan ett antal år tillbaka sommarboende i Tuskö och bor annars i Storvreta utanför Uppsala. Rosa jobbar inom apoteksbranschen och Sara pluggar.

Fram till den 9 juni har man öppet enbart på helger. Sedan är det öppet varje dag mellan 12.00 och 20.00 till i slutet av augusti.

Sara och Rosa Foto: Åke Westman

Sortimentet blir ung. detsamma som tidigare. Men i år kommer man att kunna få köpa sig en kopp kaffe till glassen och kanske passa på att sitta en stund och titta på folkvimlet i Långalma.

Viveka Westman

Hänt i föreningen

Nu vet vi allt!

(nästan) om hur man odlar ekologiskt och framgångsrikt!

Gerrie och Evalotta från Eds trädgård har lärt oss massor om hur vi får stora och fina skördar, och vad vi ska se upp med.

Studiecirkeln var kort och koncentrerad på bara tre kvällar och, som alltid, underhållande. En repris kan tänkas, om intresse finns.

Hans Tibell

Vis-och berättarkväll

Den första riktiga vårkvällen i april samlades vi i Söderögården för att lyssna till Ebbe Schön och Dan Hagelberg med sonen Patrik.

Ebbe Schön som gjort sig känd som författare och folklivsforskare berättade sägner om det övernaturliga och det förflutna. Han berättade om näcken, förvandlade människor, vittra, den onde, skogsrådet osv.

Han är född på västkusten och berättade om sjömän, sjöfart och folketro kring detta.

I sin senaste bok har han utsett landskapsväsen och Uppland har blivit tilldelade gårdstomten.

Kvällen avslutades med en frågestund, där en del av oss fick svar på funderingar om varför man gjorde på ett eller annat sätt i olika situationer.

Varför lade man in en spik från en likkista i väggen när man byggde hus t.ex.?

Föreningens eget orakel, (se horoskopet sidan 19) undrade vilka "sanningar" vi har nu och som i framtiden kommer att betraktas som sägner och villfarelser.

Ebbes svar var att han främst tänkte på klimatfrågan, som han ansåg vara vår tids vidskepelse.

Detta svar fick nog många av oss att höja på ögonbrynen. Men vem vet.....

Ebbe som är en åldrande man behövde vila sig mellan skrönorna och då underhöll Dan Hagelberg med vissång.

Vivi Lindberg får sin vinst
signerad Foto: Gerd Åbrandt

Viveka Westman

Björksavsprovning i Nolsterby

19 Nolsterbybor samlades den 12 april hos Hans-Olov Eriksson för att provsmaka björksav och få litet information om denna hälsodryck.

Åke Westman hade förberett sig genom att på morgonen borra ett hål i en björk, sätta in en plastslang och leda ner saven, som genast började droppa, i en flaska.

Margareta Sahlsjö och Åke Westman vid savtappningen Foto: Hans-Olov Eriksson

Saven har samma konsistens som vatten, många trodde att den skulle vara mera tjockflytande. Den har en svag smak av sötma.

Senare, till kaffet, berättade Åke om saven. Det finns mycket material att ta fram på Internet.

Saven samlas in på våren fram till lövsprickningen. Det får inte vara för kallt, helst över åtta grader, annars är det ingen fart på droppandet. Det är en färskvara. Den bör frysas in om man ska spara den, för redan efter några dagar i kylskåp kunde man känna jästsmak.

Björksav omnämns som hårtvättmedel redan i de isländska sagorna och under stenåldern lär björkkåda ha använts som fästmaterial.

Björksaven innehåller mineraler som har positiv inverkan på hud och hår och för övrigt välbefinnande. Sågs kunna ha en lindrande verkan på allergier, njursten, kolik och hösnuva. Kan användas till vinframställning och vid matlagning. God måltidsdryck. Läs mer på nätet.

OBS! En viktig sak att påpeka är att björksavstappning inte ingår i allmansrätten. Fråga markägaren om du inte har en egen björk.

Britta Olsson, Inga-Britt Löwen och Pia Eriksson smakar björksaven Foto: Hans-Olov Eriksson

På nästa sida kan vi läsa om enen och med kunskap om både björkens och enens positiva hälsopåverkan kan vi nog slänga både vargpulver, brännvinssmörja, Hoffmans droppar och vad vi nu har i våra medicinskåp.

Viveka Westman

Anders en - hörna

Enen, *Juniperus communis*

Dagens hörna var ju tänkt att ägnas åt enens Eteriska oljor, men vi börjar med lite lokal historia från Söderöns centrum, Långalma.

I byordningen för Långalma från 1782 skrivs i 26§: ”Att hugga Jenstör till försäljning warder alldeles förbudet, skulle någon utaf byalaget hugga Jenstör och försälja han skall böta för hwart Las Trettijotwå skilling, dock ware tillåteligt at hwar och en får hugga Jenstör til sine gamle gärdesgårdars förbättring der han kan finnas. Långhalma den 11te Nowember 1782”

Byordningen för Långalma innehöll 28 paragrafer och stadsfästes av Högtärde Härads Rätten hösten 1782.

Under 1700-talet vidtogs från statsmaktens sida många åtgärder för att förändra förutsättningarna för det jordbruk och den boskapsskötsel som bedrevs i vårt land.

Förutom byordning för jordbrukets upphjälpande, diskuterades vid riks-

dagarna frågor kring hemmansklyvning, husesynsordning, storskifte, tjänstehjonstadga, utdikningar och ändring av hållskjutsbestämmelserna.

I Byordningar från märläna har Wolter Ehn samlat dessa fakta. Fråga sig kan man göra, var det så dåligt med enar i Långalma vid denna tid, gick de åt till alla stängsel och hur stort är ett lass som ger en 32 skilling i böter? Hur mycket är 32 skilling i dagens penningvärde? Hjälp oss med svaren.

Nu lite om Enbärsolja, enolja, enbärsdroppar, kärt barn har ju många namn.

Bärolja nämns första gången 1488 i europeiska texter. 1638 var ett av råden mot pestsmitta att pensla näsan med enbärsolja. Linné hade den med i *Pharmacopaea Holmien-sis* ca 1740.

Mest olja finns i de gröna bären, i de fullmogna svarta bären har oljan omvandlats till harts.

forts nästa sida

Bäroljan framställs bäst genom ångdestillering av torkade och krossade bär.

Om barr och kvistar åker med vid framställningen blir det barrolja eller enolja.

Färsk bärolja är färglös, ljusgul, tunnflytande och med brännande lite besk smak. Olöslig i vatten, löslig i alkohol och vegetabiliska oljor.

Enbärsoljan som har en kraftig doft, används som doftämne i rengöringsmedel, parfymer och rakvatten. Doften är uppiggande vid trötthet, stress och nervositet och skärper tankarna - en olja för arbetsrummet!

Oljan används idag inom hudvård och aromterapi. Den är lindrande på vätskande eksem och psoriasis. Kan vara till hjälp vid åderbräck och hemorrojder.

Bra på fet hy med tilltäppta porer. Hjälper alltså mot pormaskar och mjäll

Sen i mitten av 1800-talet har oljan använts ”utvärtes till ingnidning”. Förmodligen var det då liksom nu tal om enbärsolja. Den ökar genomblödningen i huden, minskar svullnader, löser kramp och används sedan gammalt för överansträngda, trötta, svaga, ömmande och stela muskler. Tar man olja invärtes är den kraftigt utrensande.

Används vid blåskatarr, flytningar, smärtsamma menstruationer och mag-tarminfektioner. Men försiktighet anbefalles!

Användes förr som magmedel och aptitstimulerare, men framför allt som ett medel för urinvägarna. Ett ångbad med oljan kan lindra bronkit och kramphosta.

Ett annat invärtes användningsområde är mat och dryck. Den eteriska oljan kryddar brandy och framför allt engelsk gin och holländsk genever. Den nordiska svagdrickan har tillsats av enbär eller essens. Hemma i köket kan man ta i oljan i små mängder i vilträtter och marinader. Snussorten Rapé har smakämne av enbär.

Och så till en viktig punkt:

Giftigheten

Det är ingen olja att ta lätt på. Kan vara farlig för njurarna om man tar den invärtes och kan även skada vid massage. Svår att dosera och utrensningssymtomen kan vara svåra att skilja från förgiftningssymtomen.

Oljan bör inte användas under lång tid och ska undvikas helt vid lever-skador och vid amning eller till barn.

Är man alltså det minsta osäker på oljans användning, avstå då helt. Koka istället enbärsdricka och svalka dig med i sommarvärmen.

Anders Westerberg

Vem gör vad?

Vi har märkt att det råder lite oklarheter om "hembygdsnära" föreningarna på trakten. Här är en liten sammanställning.

Söderöns Hembygdsförening.

Se adresser m.m. på sista sidan i denna tidning

Tvärnö Hembygdsförening.

Kontaktperson Eva Brunnström
Västerbyn 531, 742 91 Östhammar
Tel 0173-710 34

Raggarö Hembygdsförening.

Kontaktperson Stig Johansson
Raggarön 712, 742 91 Östhammar
Tel 0173-720 56
E-post raggaro.hbf@telia.com

Söderögårdens

Bygdegårdsförening.

Driver och förvaltar Söderögården i Långalma, ett nav för traktens aktiviteter.

Kontaktperson Margaretha Mattsson
Långalma 504, 742 91 Östhammar
Tel 0173-321 59

Söderöns Utvecklingsgrupp,

SUG. En av kommunens ca dussinet utvecklingsgrupper. SUG är en självständig, informell sammanslutning med syfte att stimulera företagsamheten på öarna. Representanter för de tre öarna ingår. SUG är en remissinstans för kommunen, Vägverket m.fl. Driver frågor som stödjer företagsamheten, anordnar möten m.m.

Kontaktperson Annica Kruuka,
Raggarön 154
742 91 Östhammar
Tel 0173-720 11,
E-post info@sug.se

Litet Söderölexikon

Den här gången har vi fått bidrag från Anita Lager, Hans Gunnarsson och Carl-Johan Wedin.

My´ssla

vissla

Je´lla

elda

Nu´nnes

nästan nyss, fast litet tidigare

Slejje ve´sse

ramlat och slagit sig

Håll itt idigg

håll i dej

Gu´cku

göken

Bosses fornlämningar

Söderön förr, nu och i framtiden

Under vintern 2007-2008 har ett 10-tal Söderöbor deltagit i två parallella studiecirk- lar där vi i ena

cirkeln påbörjat en ganska detalje- rad inventering av fornfynd på Söderön och närmaste omgivning- en, i den andra cirkeln resonerar vi om framtiden.

Fram till nu har vi i huvudsak tittat på kartor och andra dokument. Efter hand har vi fått fram bra kartor vilket underlättar.

Ett av de hittills mest upphetsande föremålen är en uråldrig yxa in- handlad på auktion.

Under våren har vi börjat gå ut i naturen och bl.a. fotodokumenterat

Skeppssättningar och skålgropar vid Lövnäs. Ligger det något vikingaskepp i Vikarn??

Och!
Hur ser framtiden ut på Söderön?

Skall vi odla korn som vi jäser till etanol och gör motorbränsle av – eller skall vi kanske dricka upp eta- nolen – eller kan man tänka sig att baka bröd av kornet??

Hur länge dröjer det tills vi får snabbjärnväg direkt från Långalma via Tvärnö till Stockholms city så att de fritidsboende kan bo här per- manent??

Det finns plats för fler cirkeldelta- gare. Intresserade kan anmäla sig till Ingrid Thune Långalma eller till undertecknad,

Bo Andersson, Yttersby

Fornminne?

Ett kylskåp som slängts i naturen någon gång på 1960-70-talet, och som nu är överväxt med mossor och stensöta.

När blir detta ett fornminne?

Foto: Viveka Westman

Hans Gunnarsson

”Slaktar – Gunnar” i Snuggsund

När Söderöborna m.fl. fick fläsk och skinkor röka hos ”Slaktar – Gunnar” i Snuggsund.

När jag växte upp vid Snuggsund under 40 och början av 50-talet, drygade min far Gunnar Jansson även kallad ”Slaktar-Gunnar”, ut sina inkomster genom att under en del av året ta emot fläsk och skinkor från allmänheten för rökning.

I anslutning till den slakterilokal som fanns i fastigheten och som brukades av min far, fanns även ett speciellt rum som var byggt enbart för att röka livsmedel av olika slag i. Rummet var ca 6 kvm stort och hade svarta av rök intjärate väggar.

Väggarna hade avsatser på olika höjder där stängerna med fläsket som skulle rökas kunde hängas. Till rökugnen hörde också en svart, tung järndörr som gjorde att ugnen blev tät och väldigt varm när rökning pågick.

Inför varje laddning av rökugnen som normalt gjordes varannan tisdag, måste ca 1 kubikmeter finhackat enris och sågspån anskaffas.

Där fick även min lillebror och jag bistå med en insats när tid och ork

fanns efter avslutad skoldag i Söderby skola.

När det var dags att skaffa hem enris var det bara för oss att hoppa in i pappas lastbil och följa med och släpa fram och lasta enbuskarna på bilen för hemtransport.

En av pappas Volvolastbilar på 50-talet

När enbuskarna väl var hemma, vidtog den absolut jobbigaste och tråkigaste proceduren. Riset måste nu skiljas från enens stam och grenar med hjälp av en krokig hacka.

Därefter skulle riset finhackas för att få den rätta konsistensen. När jag i dag 60 år senare ser den rikliga förekomsten av enar på Söderön så konstaterar jag att de enar som togs till rökugnen inte påverkat dagens bestånd.

När allt fläsk var märkt och bokfört, var det redo för rökning. Bitarna hängdes på stängerna som bars in i rökugnen och placerades på väggens avsatser på lämplig höjd.

När alla skinkor och fläskbitar var på plats var det dags att lägga in ett ca 20 cm tjockt lager av det finhackade enriset på golvet. Detta täcktes sedan med sågspån, vilken hade till uppgift att strypa syretill-förseln till riset så att risbädden bara glödde för att skapa både värme och rök.

Efter tändningen styrdes lufttillförseln genom dragluckan så att inte bädden började brinna. Jag minns fortfarande rökluften som fanns i omgivningen under de dagar som rökproceduren var igång och pappas kläder hade en blandad rökluft av piptobak och enris.

1947	1947	1947	1947	1947
FLÄSK 403 poäng	FLÄSK 404 poäng	FLÄSK 420 poäng	FLÄSK 400 poäng	FLÄSK 400 poäng
1947	1947	1947	1947	1947
FLÄSK 400 poäng	FLÄSK 408 poäng	FLÄSK 450 poäng	FLÄSK 400 poäng	FLÄSK 400 poäng
1947	1947	1947	1947	1947
FLÄSK 400 poäng	FLÄSK 400 poäng	FLÄSK 420 poäng	FLÄSK 400 poäng	FLÄSK 400 poäng

Ransoneringskort på fläsk från 1947

Normalt tog rökningen cirka 4 dygn, vilket innebar att själva rökprocessen var färdig på lördagen.

Därefter måste ugnen med innehåll svalna över helgen. På måndagen följande vecka var det därför dags att paketera och leverera nyrökt fläsk och skinka till de långtande kunderna. Därefter återstod att tömma rök-ugnen på askan och börja förberedelserna för kommande veckas rökning.

Detta är sextio år gamla minnen från min barn- och ungdom som jag så gott minnet förmår vill delge både gammal som ung på Söderön.

På Söderön har jag mina rötter och dom finns kvar för alltid.

Hasse Gunnarsson
Boende i Uppsala.

Sevärt med Söderöanknytning i Öregrund

På hembygdsområdet i Öregrund ligger en skötbåt. Båten är enligt uppgift byggd 1875, av Johan Jansson i Långalma.

Jansson var född 1827 i Gamla Uppsala och kom till Yttersby som båtsman nr 83 Johan Jansson Wurst. Efter tiden som båtsman blev han nybyggare i Långalma, Stenbron. Han försörjde sig som fiskare och låg på den tiden mycket utomskärs och byggde då en båt som motsvarade hans behov.

Båtens form gjorde att man var tvungen att hugga ”vindor” i ändarna på borden nertill. Dessa var alltså för vridna och krumma för att man skulle kunna böja dom medelst basning.

Vidare så fäste man spanten i bordläggningen med enepinnar –alltså pinnar av ene som svarvats med ett huvud i ena änden och låses med en kil i andra änden.

Av riggen finns inget kvar på originalbåten. Men med ledning av mastfotens placering och båtens ålder m.m, så har man teorier om att den haft ett assymetriskt råsegel, som var en vanlig riggtyp i skärgården på den här tiden.

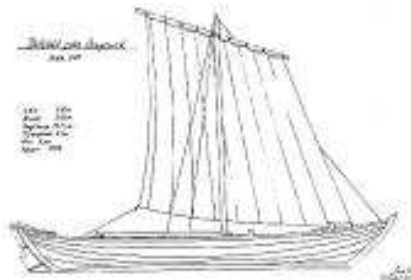
Båten bogserades från Skinnäsviken till Öregrund 1945-46 av Janmass Axel (i Bolka?) och Gösta Öberg.

2007 kontaktades Torsten Molarin i Öregrunds Hembygdsförening av två elever vid båtbyggarlinjen på Skeppsholmens folkhögskola.

Man hade fått en beställning från Nya Djurgårdsvärvet som i samarbete med Erik Lallerstedt och ICA Meny ville ha två roddbåtar för olika evenemang och roddtävlingar. Den ena roddbåten skulle byggas på Skeppsholmen och den andra på Stensunds folkhögskola.

På Skeppsholmsskolan valde man som förlaga båten i Öregrund, man ville ha en traditionell båt med ursprung i Roslagen. Se skiss nedan. Båten blir klar och ska sjösättas i år och Torsten Molarin hade hoppats att kunna få den till Öregrund på badortsdagarna. Tyvärr stämde det inte med tidsschemat i år, men kanske till ett annat år. Till dess får vi hålla till godo med originalet.

Robert Henningsson

Ritning av Sara Wörn och Erland Karlsson

Horoskop för medlemmarna i Söderöns Hembygdsförening

Eftersom horoskoperna i veckotidningarna är föråldrade och opålitliga, har Söderöns Hembygdsförening låtit utveckla nya, helt tillförlitliga och säkra spådomar. Med hjälp av dessa kommer våra medlemmar att bli framgångsrika och lyckliga, åtminstone lite grann, ibland, kanske.

Vattensorken (31 jan - 24 dec):

Det ser mörkt ut för dig. Allra mörkast är det i november, men håll ut - i april och maj blir ditt liv mycket ljusare!

Fyrlingarna (nu - sen):

Sätt fart! Ta chansen! Visst kan det bli fel, men du kan också få högsta vinsten! Du kommer att få se häpnadsväckande resultat! Men tänk på att det kan bli fel. Allt är kanske inte riktigt som det ser ut. Låt det gå lite tid, så kommer du att förstå.

Cardiologen (fredagen den 13:e):

Låt ditt hjärta tala! Då kommer doktorn att ställa en bra diagnos och hans nya piller får dig att dansa och sjunga hela vägen hem från apoteket.

Terapeuten (29 feb - 32 jan):

Din partner kanske inte menade på det sättet. Lyssna en gång till så att det inte blir missförstånd. (obs gäller även bilar, jordfräsar och hästar)

Björnen (dags dato - siste i månaden):

Låt räkningarna ligga kvar i brevlådan. Vem vet - kanske Posten tar tillbaks dom. Och du kommer att träffa många spännande personer på Kronofogdemyndigheten.

Surpuppan (hela året):

Gå inte och spara på dina talanger. Släpp ut din charm och låt oss alla få del av dina goda sidor (dom andra får du gärna behålla för dig själv)

Revisorn (31 dec - 1 jan):

Lite spill får man räkna med! Ta nya tag, spotta i nävarna, bränn alla papper, sikta framåt, så blir ditt kommande liv ännu mer spännande och omväxlande. Eller lugnt och stillsamt några år på Norrtäljeanstalten.

Hans Tibell

Söderöns Hembygdsförening
 c/o Hans Tibell
 Lotsholmen
 742 91 ÖSTHAMMAR
 Plusgiro 15 28 61-1

Styrelse

Hans Tibell
 Viveka Westman
 Ulla-Britt Jansson
 Christer Mattsson
 Agnetha Eriksson
 Gerd Åbrandt
 Karin Hörner Andersson

Telefon

70055 el. 08-659 47 75
 70028 el. 08-15 86 12
 320 31
 704 90
 701 35
 703 41
 700 72

E-post

neisti-2004@telia.com
 westsson@comhem.se

 xrizter@telia.com

 gerd.robban@telia.com
 ostsidan@telia.com

Ersättare

Margit Gustavsson
 Margit Bergström
 Anna-Britt Matsson
 Anders Westerberg
 Conny Wahlgren
 Hans Gustavsson

321 18
 324 64
 321 87
 323 75 el 070-222 03 81
 215 18 el 070-580 73 66
 416 46

familjenwesterberg@telia.com

Revisorer

Margaretha Mattsson
 Lage Löwén

321 59
 702 59

Ersättare

Mats Jorlin

701 62

Valberedning

Arne Westerberg
 Mats Frylmark
 Patrik Westerberg

700 24
 702 10
 700 24

Ombud för Upplands
 Fornminnes- och Hem-
 bygdsförbund
 Ulla-Britt Jansson

Ersättare

Viveka Westman